

Overzicht amendementen en adviezen

op het conceptverkiezingsprogramma GroenLinks Gelderland

voor de PLV 26 november 2022

Leeswijzer

Hierachter is het overzicht opgenomen van alle amendementen op het conceptverkiezingsprogramma GroenLinks Gelderland. Deze zijn uiterlijk op 22 oktober ingediend en eventueel na bespreking op het amendementen-café op 5 november mogelijk nog gewijzigd door de indiener, uiterlijk 7 november.

De amendementen moeten gericht zijn op de tekst van het programma en bij indiening duidelijk zijn, volgens een indeling die in het navolgende schema is opgenomen. Amendementen die uitsluitend wijzen op een typefout of opmaak-fout zijn niet opgenomen, maar worden uiteraard wel verwerkt.

In de schema's hierna staan per hoofdstuk de amendementen met per amendement van links naar rechts:

- Het volgnummer van het amendement in het hoofdstuk, rekening houdend met de tekstvolgorde en met noodzakelijke bespreekvolgorde;
- Het nummer van het ingediende amendement;
- De soort voorgestelde wijziging;
- De indiener(s);
- De exacte door de indiener voorgestelde wijziging, evt. met arcering en/of cursivering voor de duidelijkheid;
- De toelichting van de indiener.

Evt. ingetrokken amendementen zijn in de tabel genoemd (maar alleen met het nummer) anders zouden ze verdwenen lijken te zijn.

De programmacommissie heeft alle amendementen:

- In categorieën ingedeeld, te weten: 1 is een kleine wijziging, 2 is een grotere wijziging en 3 is de zwaarste categorie voor de stevigste discussiepunten.
- Van een advies voorzien (met toelichting), te weten: instemmen, niet instemmen of instemmen met een door hen voorgestelde wijziging (evt. met arcering of cursivering voor de duidelijkheid).

De categorie en advies vind je in de 2 meest rechtse kolommen.

De behandelwijze op de PLV staat in een aparte notitie in de agenda.

Overzicht amendementen, Introductie

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
0-1	48	Wijzigen	Petra Souwerbren	Oude tekst GroenLinks vindt dat er veel te veel mest wordt uitgereden, we willen dat het mestgebruik fors omlaag gaat. Op schralere grond vind je een enorme rijkdom aan verschillende kruiden met hun bijbehorende vlinders, bijen en vogels. Nieuwe tekst Groen Links wil naar kringlooplandbouw. Verliezen van nutriënten naar bodem, water en lucht moeten maximaal worden beperkt. Landbouw kan juist bijdragen aan meer biodiversiteit met een natuurinclusieve aanpak.	Oude tekst haalt natuur- versus landbouwgrond door elkaar. Bovendien is 'teveel' mest niet meetbaar: het gaat om de verliezen die je niet wilt.	1	Advies: instemmen, maar met behoud van de zin "Op schralere grond en vogels" Opmerking: prima verduidelijking
0-2	53	Wijzigen op pagina 4, paragraaf 3, alinea 2	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelssteijn	Oude tekst: "Dat betekent dat we steden en dorpen niet onbeperkt kunnen laten groeien, wegen en andere verbindingen niet willen laten dichtslibben, ruimte moeten nemen voor opwek van duurzame energie uit zon en wind en natuur en recreatie in evenwicht moeten houden." Nieuwe tekst: "Dat betekent dat we steden en dorpen niet onbeperkt kunnen laten uitbreiden, willen investeren in duurzame bereikbaarheid, ruimte moeten nemen voor opwek van duurzame energie uit zon en wind en natuur en recreatie in evenwicht moeten houden."	Groei van steden en dorpen kan bijdragen aan verduurzaming als we ermee sturen op functiemenging en renovatie van verouderde gebouwen. Wat we niet willen is uitbreiding in het buitengebied. Het adagium "niet laten dichtslibben van wegen" is niet meer van deze tijd. Mobiliteitsproblemen m.b.t. klimaat, veiligheid, rechtvaardigheid en overlast zijn veel groter dan files, waarin automobilisten even moeten wachten. Het 'oplossen' van files leidt juist tot méér verkeer. Files kun je zien als stimulans om op een ander tijdstip te vertrekken, thuis te werken, met de fiets of het OV te reizen. Daarom willen we dit adagium vervangen door het positieve punt dat we willen investeren in duurzame bereikbaarheid	1	Advies: instemmen Opmerking: Aandacht houden voor de problematiek van verkeerscongestie bij voorkeurskeuze voor inbreiding.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
0-3	54	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Oude tekst: “We moedigen mensen aan hun eigen leefomgeving zelf aan te passen. Tegeltuinen zijn verschrikkelijk als het heet wordt; regen spoelt naar het riool en vogels en vlinders blijven weg. Je hebt meer plezier met planten en dieren in je tuin. Het regenwater moet dus de grond in kunnen. Zo geniet je van alle leven om je heen.” Nieuwe tekst: “Verstening op straat en in tuinen veroorzaakt hogere temperaturen in de zomer en zorgt ervoor dat regenwater te snel het riool in stroomt. Ook is verstening slecht voor planten en dieren. We willen graag meer natuur in de straat. Daarom moedigen we mensen aan hun eigen leefomgeving zelf aan te passen en willen we helpen met het vergroenen van tuinen en straten.”	Met het direct noemen van 'tegeltuinen' denken we dat we moeten oppassen met waar nu eigenlijk het probleem ligt. In de afgelopen eeuw zijn we heel vaak de verantwoordelijkheid bij de 'consument' of burger gaan leggen, terwijl er ook veel verantwoordelijkheid ligt bij de producent of overheid. Waarom is plezier met planten en dieren in je tuin belangrijker dan plezier van een onderhoudsvrij terras? In veel straten is de enorme ruimte die is betegeld voor (het parkeren van) auto's een grotere veroorzaker van verstening dan tegeltuinen. Op dit moment is het de (gemeentelijke) overheid die in de meeste straten voor de inrichting zorgt. Soms willen bewoners hun straten wel vergroenen, maar is niet mogelijk vanwege bijvoorbeeld parkeernormen. Daar moet ook naar gekeken worden. We willen voorstellen om het doel breder te trekken en verstening in het algemeen te willen tegengaan.	1	Advies: instemmen Opmerking: -

Overzicht amendementen, hoofdstuk 1 – Natuur, Landschap en Landbouw

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-1	2	Wijzigen en verwijderen	Jaap Schröder	Oude tekst: p 9: ‘De bodem heeft op veel plekken haar sponswerking verloren door de sterke afname van het organisch stofgehalte’, P 10: ‘Het organisch stofgehalte van de bodem is hard achteruitgegaan de afgelopen decennia. Daarnaast speelt verzuring door een te hoge stikstofdepositie een hoofdrol in de achteruitgang van biodiversiteit in Gelderland.’ Nieuwe tekst: p 9: verwijderen, p10 wijzigen in: ‘Verzuring door een te hoge stikstofdepositie speelt een hoofdrol in de achteruitgang van biodiversiteit in Gelderland.’	De daling van organische stof zoals recent gevonden door WUR (Knotters et al. 2022) is beperkt en heeft een daling van beschikbaar vocht van 2-4 mm in de bovenste 30 cm van de bodem tot gevolg. Dit is betekenisloos vanuit het perspectief van een jaarlijkse neerslag van circa 800 mm. Aandacht voor organische stof is OK (klimaat!), maar niet via een direct effect op de vochtvoorziening zoals concept programma nu suggereert. Vochtvoorziening verdient absoluut aandacht maar die verbeter je via tegengaan van bodemverdichting, via minder onttrekking van water en via vasthouden van water, niet via organische stof. Desgewenst onderbouw ik dit met literatuur.	2	Advies: aanvaarden met wijzigingen: Voor p9: laten staan van de constatering dat de bodem op veel plekken sponswerking heeft verloren (benoemen van de oorzaak dus weglaten) Voor p10: tussenvoegen van het woord “speelt” Opmerking: In de toelichting constateert indiener ook dat vochtvoorziening aandacht verdient.
1-2	3	Wijzigen	Jaap Schröder	Oude tekst: Het gebruik van landbouwgif en kunstmest put de grond uit en zorgt ervoor dat snelle groeiers met gemak de concurrentie winnen van waardevolle kruiden. Bovendien komen gif en kunstmest in het oppervlaktewater terecht, met dezelfde, negatieve uitwerking op de waterkwaliteit, biodiversiteit en onze gezondheid. Nieuwe tekst: Het gebruik van landbouwgif kan gewasopbrengsten verhogen maar heeft een negatieve uitwerking op de waterkwaliteit, biodiversiteiten en onze gezondheid. De vooralsnog toegestane giften van kunstmest en organische maken ons grondwater ongeschikt als drinkwater en verlagen de biodiversiteit van ons oppervlaktewater. Productie van kunstmest kost veel fossiele energie en bevat niet alle voedingsstoffen die een gewas nodig heeft.	De oude tekst heeft de klok horen luiden maar weet niet waar de klepel hangt. Om te beginnen maakt het voor het behoud van biodiversiteit niet uit of de schade afkomstig is van kunstmest of organische mest: beide dienen met mate gebruikt te worden. Uit onderzoek blijkt niet dat kunstmest categorisch gemakkelijker uitspoelt dan organische mest. Gebruik van kunstmeststikstof als aanvulling op organische mest zal de benutting van voedingsstoffen in organische mest meestal zelfs verbeteren vanwege het relatieve tekort aan stikstof in organische mest. Het is niet aangetoond dat ‘kunstmest de bodem uitput’, wel dat het niet-gebruik van organische mest dat doet. Kunstmest kan het organische stof gehalte zelfs verhogen vanwege een grotere productie van (achterblijvende) gewasresten. Literatuur desgewenst te leveren	1	Advies: niet instemmen; Opmerking: Programmacommissie geeft de voorkeur aan amendement nr. 49 van Petra Souwerbren.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-3	5	Wijzigen (toevoeging)	Francien de Jonge	Oude tekst:We werken toe naar een landbouw die alleen grond voor veeteelt gebruikt als deze niet geschikt is voor de teelt van voedselgewassen; naast gras en kruiden uit de weide zet het vee ook reststromen uit de landbouw en de voedselindustrie om in voedsel dat mensen kunnen verteren. Nieuwe tekst.....We werken toe naar een landbouw die alleen grond voor veeteelt gebruikt als deze niet geschikt is voor de teelt van voedselgewassen; naast gras en kruiden uit de weide zet het vee ook reststromen uit de landbouw en de voedselindustrie om in voedsel dat mensen kunnen verteren. Om verspilling te voorkomen zorgen we ervoor dat deze reststromen zo klein mogelijk gehouden worden.	als reststromen gebruikt worden als input voor de veehouderij, ontstaat er (vaak onbedoeld) een financiële prikkel om reststromen te gaan produceren. Dat werkt onnodige verspilling in de hand en is niet duurzaam. Vandaar dat ik voorstel deze zin er aan toe te voegen. Deze is ook conform de principes zoals geformuleerd door prof dr. Imke de Boer	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling
1-4	11	Wijzigen	Erik Opdam	Oude tekst: We willen het rijksbudget inzetten om de Gelderse afspraken goed uit te voeren. Het liefst met een versnelling. Nieuwe tekst: We willen het rijksbudget <i>zoals voor het versneld uitkopen van zogenaamde 'piekbelasters' (advies Remkes)</i> inzetten om de Gelderse afspraken goed uit te voeren. Het liefst met een versnelling.	Met de toevoeging en de verwijzing naar 'Remkes' wint de tekst aan actualiteit en urgentie. De term "rijksbudget" krijgt meer concrete betekenis.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: bestaande tekst is duidelijk genoeg, geen wezenlijke aanpassing; voorgestelde tekst betreft de actualiteit van advies Remkes hier te veel bij en kan/zal snel achterhaald zijn door de uitwerkingen die het kabinet hier aan geeft.
1-5	12	Wijzigen	Erik Opdam	Oude tekst: GroenLinks wil beschermde natuur vergroten, door onder andere natuurgebieden als een sluitend netwerk aan elkaar te verbinden en door de aanleg van bufferzones. We zorgen dat recreatieve natuurgebieden breed verspreid zijn en om de intrinsieke waarde van natuur te behouden, schermen we natuurgebieden af.	Met de toevoeging en de verwijzing naar 'piekbelasters' wint de tekst aan actualiteit en wijzen we op het window-of-opportunity oftewel de kans die ontstaat, waarmee het realiseren van bufferzones beter mogelijk wordt. Bovendien claimen we dan deze ruimte voor een natuurdoel en niet voor een andere verontreinigende vorm van landbouw. De toevoeging 'na kavelruil' is van belang omdat	2	Advies: niet instemmen Opmerking: De tekst gaat over uitbreiding van natuur (en verbindingen tussen natuurgebieden), die zou ook zonder de stikstofmaatregelen al hoognodig zijn.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
				Nieuwe tekst: GroenLinks wil beschermde natuur vergroten, door onder andere natuurgebieden als een sluitend netwerk aan elkaar te verbinden en door de aanleg van bufferzones. <i>De ruimte die ontstaat door het uitkopen van de 'piekbelasters' zetten we daar voor in, zo nodig na kavelruil.</i> We zorgen dat recreatieve natuurgebieden breed verspreid zijn en om de intrinsieke waarde van natuur te behouden, schermen we natuurgebieden af. We willen het rijksbudget <i>zoals voor het versneld uitkopen van zogenaamde 'piekbelasters' (advies Remkes)</i> inzetten om de Gelderse afspraken goed uit te voeren. Het liefst met een versnelling.	de ruimte die piekbelasters achterlaten mogelijk ook gebruikt kan worden door natuur inclusieve vormen van landbouw, die moeten verhuizen om het GNN te versterken.		Niet nodig om hier ook de stikstofaanpak bij te betrekken, daar komt op andere plekken voldoende standpuntbepaling over. Het tweede deel van het amendement herhaalt het vorige amendement 11
1-6	16	Toevoegen na stikstof-aanpak	Irma Beusink	Integrale aanpak van de stikstof, klimaat en water: Nieuwe tekst: twee amendementen GroenLinks wil de problemen integraal aanpakken en daarom verwachten we van de provincie dat ze inzet op integrale maatregelen om de stikstof-, klimaat- en water-crisis op te lossen. GroenLinks wil dat de provincie het terugdringen van gebruik van fossiele brandstoffen in de landbouw tot prioriteit maakt. Er wordt actief ingezet op de uitfasering van het gebruik van fossiele brandstoffen in de landbouw zowel in de natuurvriendelijke landbouw als wel de gangbare landbouw.	De aanpak van de stikstof, klimaat en water kan alleen maar integraal gebeuren. Dit is ook wel verweven met dit GL programma en de inzet op een transitie naar natuur inclusieve landbouw. Tegelijkertijd moeten er ook prioriteiten worden gesteld en is het vooral van belang dat de stikstof en klimaatcrisis tegelijkertijd worden aangepakt. Het gebruik van fossiele brandstoffen in de landbouw sector is echter hoog en daarom is het goed om expliciet in te zetten op het terugdringen van gebruik van fossiel in de landbouw.	1	Advies: instemmen Opmerking: De inzet voor integrale aanpak staat ook al op pagina 9, kolom 2. Herhaling hier kan geen kwaad.
1-7	17	Toevoegen aan punt 4	Irma Beusink	Nieuwe tekst: Veevoer wordt alleen van eigen bedrijf of uit de regio betrokken	Grondgebondenheid betekent vooral ook het verbouwen van veevoer op eigen bedrijf of het betrekken daarvan uit de omgeving	2	Advies: niet instemmen Opmerking: Geen taak van provincie om voor te schrijven waar veevoer vandaan komt.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
							Inhoudelijk voelen we met de indiener mee.
1-8	18	Wijzigen	Irma Beusink	Oude tekst: Bij een coöperatieve aanpak kan een deel van de productie (van de natuurinclusieve landbouw) naar voedselbanken gaan. Nieuwe tekst: De provincie bevordert dat mensen met een laag inkomen toegang krijgen tot biologische pluktuinen tegen gesubsidieerd tarief of zelf in georganiseerd verband zo een tuin beheren. Bestaande zin veranderen in : De provincie faciliteert dat een deel van coöperatieve duurzame voedsel productie wordt geleverd aan de voedselbank	het is waardiger en gezonder dat mensen die dat willen en kunnen, groentes plukken dan ontvangen van de voedselbank. Omdat dit niet voor iedereen mogelijk is, is het wel belangrijk dat voedselbanken blijven bestaan. Coöperatief natuur inclusieve landbouw hoeft niet automatisch te leveren aan voedselbanken, daar moeten wellicht wel ondersteunende maatregelen voor komen	1	Advies: instemmen Opmerking: -
1-9	19	Toevoegen actiepunten	Irma Beusink	Het Gelders Natuur Netwerk inclusief ecologische verbindingen wordt volledig gerealiseerd.	Wanneer het Netwerk wordt gerealiseerd met alle verbindingen dan wordt populatie beheer overbodig want de balans wordt in evenwicht gehouden door o.a. natuurlijke vijanden.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: Dit staat al in de programmatekst; bovendien is het al vastgesteld beleid.
1-10	20	Toevoegen actiepunten	Irma Beusink	Nieuwe tekst: 25. De wildpopulatie kan zich zo vrijelijk bewegen binnen het GNN waardoor de wildstand zichzelf in hoge mate zelf reguleert. Hierbij wordt wel ingezet op maximale preventie van schade.	Wanneer het Netwerk wordt gerealiseerd met alle verbindingen dan wordt populatie beheer overbodig want de balans wordt in evenwicht gehouden door o.a. natuurlijke vijanden.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: Dit is niet een actiepunt, hooguit een stukje uitleg.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-11	21	Toevoegen actiepunten	Irma Beusink	Nieuwe tekst: 26 Er komt een fonds voor projecten die natuurbeleving en vrijwillige inzet voor landschapsbeheer voor minder financieel draagkrachtigen, statushouders en gevluchte nieuwkomers, mogelijk maakt. Zo werken we aan een groen, gezond, gelukkig en inclusief Gelderland	Integratie, het belang van groen voor positieve gezondheid, het zich nuttig maken voor de samenleving en de mogelijkheid om eens buiten de begrensde ruimte van eigen omgeving te komen, kunnen zo worden gecombineerd	2	Advies: niet instemmen Opmerking: Toegankelijkheid van natuur krijgt al aandacht in het programma, bovendien is dit ook welzijns- en inkomenspolitiek en dat hoort bij gemeenten.
1-12	35	Toevoegen actiepunt 24	Wim Haver	We willen in kaart brengen welke grote grondwateronttrekkers er zijn, hoeveel ze per jaar mogen onttrekken en wat het doel is. Ook vragen we hoe we toezien op dit gebruik en wanneer er wordt gehandhaafd bij overschrijdingen.	Meten is weten. Met dit inzicht komt Parencu bovendien als giga grondwateronttrekker. Daardoor droogt de ZW Veluwe uit en is er geen kwel meer in de lagere gebieden o.a. Binnenveld.	1	Advies: instemmen Opmerking: er is wel enige overlap met actiepunt 20
1-13	43	Wijzigen	Petra Souwerbren	Oude tekst: GroenLinks is trots op de Gelderse stikstofaanpak. Nieuwe tekst: Groen Links wil de aanpak voor de Gelderse Maatregelen Stikstof voortzetten en zo nodig bijsturen om de doelen te behalen.	Toelichting: Met de GMS worden de wettelijke doelen niet behaald. Dat kan voor GL toch niet acceptabel zijn.	1	Advies: instemmen Opmerking: nieuwe tekst legt beter de nadruk op snelheid van handelen
1-14	44	Wijzigen	Petra Souwerbren	Oude tekst: Verreweg de grootste bron van ammoniak is de intensieve veeteelt. Nieuwe tekst: Verreweg de grootste bron van ammoniak is veehouderij.	oude tekst is niet volledig.	1	Advies: instemmen Opmerking: prima aanvulling
1-15	45	Wijzigen	Petra Souwerbren	Oude tekst: Tegen lagere inkoopkosten maken zij gezonder voedsel waarvoor zij een betere prijs krijgen, terwijl biodiversiteit, landschap en dierenwelzijn erop vooruitgaan. Nieuwe tekst: Natuurinclusieve landbouw zoekt een nieuwe balans tussen (minder) kosten en (meer) baten, waardoor zij een goede kwaliteit kunnen leveren, bijdragen aan biodiversiteit en rendabel kunnen boeren.	Toelichting: De oude tekst is erg kort door de bocht, en geldt lang niet voor alle situaties. De relatie met gezond voedsel wordt zonder motivatie gelegd.	1	Advies: instemmen Opmerking: nieuwe tekst is verbetering

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-16	49	Wijzigen	Petra Souwerbren	Oude tekst: Het gebruik van landbouwgif en kunstmest put de grond uit en zorgt ervoor dat snelle groeiers met gemak de concurrentie winnen van waardevolle kruiden. Bovendien komen gif en kunstmest in het oppervlaktewater terecht, met dezelfde, negatieve uitwerking op de waterkwaliteit, biodiversiteit en onze gezondheid. Nieuwe tekst: Drift van bestrijdingsmiddelen leidt tot vervuiling van water en omliggende gebieden. Uitspoeling van mineralen uit mest leiden ook tot vervuiling van water. Teveel mineralen die in natuur en landschap terecht komen leidt tot verlies aan diverse plantensoorten. Er is een negatief effect op water, biodiversiteit en onze gezondheid.	oude tekst is niet juist. En drijfmest wordt vergeten.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede beschrijving; Programmacommissie geeft voorkeur aan dit amendement in plaats van amendement nr 3.
1-17				Vervallen, nummeringsfout			
1-18	50	Toevoegen programma-punt	Petra Souwerbren	Nieuwe tekst: De provincie werkt samen met andere overheden aan een systeem voor financiering van maatschappelijke diensten door boeren. Deze diensten hebben onder andere betrekking op waterbeheer, biodiversiteit en/of kwaliteit van het landschap.	In de punten wordt alleen een regierol van de provincie genoemd. Zonder vergoeding voor maatschappelijke diensten is het voor boeren niet mogelijk om natuurinclusief en meer extensief te werken. De meerkosten worden niet volledig in de markt vergoed en betreffen diensten t.b.v. de samenleving.	2	Advies: instemmen Opmerking: dankjewel, prima aanvulling
1-19				Amendement vervallen, samengevoegd met amendement 1-23 nr. 75			
1-20	72	Wijzigen programma-punt	Merijn Biemans	Oude tekst: De veeteelt wordt weer grondgebonden; boerenbedrijven produceren niet meer mest dan zij op nabijgelegen akkers en weiden kunnen verspreiden. Nieuwe tekst: Alle veeteelt wordt volledig grondgebonden, het voer voor de dieren is afkomstig van nabijgelegen	Er bestaan uiteenlopende definities van 'grondgebondenheid'. Zo wordt grondgebondenheid al gebruikt als in de praktijk slechts sprake is 50% grondgebondenheid. Bovendien is bij de intensieve veeteelt (varkens, kippen) überhaupt geen sprake van grondgebondenheid, omdat veel veevoer wordt geïmporteerd. We moeten zoveel	1	Advies: instemmen Opmerking: goede verbetering

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
				akkers en (natuur-) graslanden of bestaat uit reststromen uit Nederland; boerenbedrijven produceren niet meer mest dan zij op (nabijgelegen) akkers en weiden mogen verspreiden.	mogelijk grondgebondenheid nastreven voor alle sectoren, maar niet grondgebonden reststromen ook kunnen inzetten. V.w.b. bemesting gaat het niet over wat bedrijven 'kunnen verspreiden' maar om 'mogen' volgens Europese (milieu) normen.		
1-21	73	Wijzigen programma-punt	Merijn Biemans	Oude tekst: Rond Natura2000-gebieden wordt een bufferzone van 5 tot 10 km gehanteerd. In die zone komen geen ontwikkelingen die nadelige invloed kunnen hebben op de Natura2000-gebieden. Nieuwe tekst: Rond Natura2000-gebieden wordt een bufferzone van 5 tot 10 km gehanteerd. In die zone worden ontwikkelingen gestimuleerd die de Natura2000-gebieden versterken.	Ontwikkelingen die een nadelige invloed kunnen hebben, mogen wettelijk al niet en zouden sowieso ook buiten die 'bufferzone' ongewenst moeten zijn. De natuurbescherming moet versterkt worden, zeker door een partij waarin groen bloed door de aderen stroomt. Laten we ons daarom juist sterker maken voor een betere bescherming van de natuur, ook door maatregelen buiten Natura2000, door in te zetten op ontwikkelingen die een positieve bijdrage leveren.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede verandering, zet scherper aan dat er verbeteringen moeten komen.
1-22	74	Toevoegen actiepunt	Erik-Jan Bijleveld	Nieuwe tekst: Provincie Gelderland blijft de groene organisaties, die zich inzetten voor natuur- en milieubelangen, landschapsbeheer en natuur- en milieueducatie volledig financieel ondersteunen.	Gelderland dreigt te gaan bezuinigen om deze organisaties, terwijl we ze met de grote opgaven voor biodiversiteit, klimaat en het landelijk gebied én de maatschappelijke onrust daaromheen harder nodig hebben dan ooit.	1	Advies: instemmen Opmerking: prima en vooral belangrijke aanvulling; voor organisaties op diverse andere terreinen staat het namelijk wél in het programma.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-23	75	Wijzigen	Marie-Jose Navis en Muriel Lont	Oude tekst: 'Jacht willen we alleen onder strenge voorwaarden toestaan: bij ernstige natuurschade of bedreiging van de volksgezondheid of veiligheid. En ook alleen waar alternatieven niet hebben gewerkt.' Nieuwe tekst: 'We zijn tegen plezierjacht en willen dat beheersjacht alleen onder strikte voorwaarden wordt toegepast, wanneer andere maatregelen niet mogelijk zijn.'	Met het toenemende conservatisme is het belangrijk voor GroenLinks om zich uit te spreken tegen vormen van jacht. Het onderscheid maken is daarom van wezenlijk belang.	1	Advies: instemmen Opmerking: -

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-24	85	Wijzigen	Greet Goverde	Oude tekst: 10. De provincie investeert in het aanleggen van nieuwe bossen of andere natuur voor toekomstige generaties. 11. Op provinciale gronden wordt natuurinclusief ecologisch beheer toegepast. We zorgen voor bescherming van landschapselementen en historische bomen. Programmapunten 10 en 11 omdraaien: Nieuwe tekst: 10: Op provinciale gronden wordt natuurinclusief ecologisch beheer toegepast. We zorgen voor bescherming van landschapselementen en historische bomen. 11. De provincie investeert in het aanleggen van nieuwe bossen of andere natuur voor toekomstige generaties. (toevoegen:) Er wordt i.s.m. organisaties, ondernemers, overheden en particulieren een fonds opgericht waar organisaties maar ook particulieren een project kunnen indienen voor natuurbeheer, natuurinclusieve landbouw, voedselbossen etc. op vrijkomende gronden. Grondbeheerders zoals waterschappen, Staatsbosbeheer, gemeentes, de provincie en anderen maken afspraken over lage en langjarige pacht voor deze doeleinden, zie www.duurzamegronduitgifte.nl	Zie ter inspiratie het <i>GOB: Groenontwikkelfondsbrabant.nl</i>. Landelijk gezien is bijna 30% van de gronden van overheden: gemeentes, provincies, maar ook van waterschappen, Staatsbosbeheer, etc. In Brabant maken die afspraken over lage en langjarige pacht, zodat ook 'warmonderhoffers' (bio-opleiding) e.a. aan het werk kunnen. Zie www.duurzamegronduitgifte.nl, opgezet door het GOB.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: de volgorde van deze actiepunten is niet van belang. De voorgestelde aanvulling is voor een actiepunt te uitvoeringsgericht; heeft meer het karakter van een toelichting.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-25	86	Toevoegen extra programma-punt	Tim de Kroon	Nieuwe tekst: 19. We houden in onze provincie slibstort met verontreinigd slib en grond (uit het buitenland) tegen. En we dragen er aan bij bijvoorbeeld in Culemborg om van een waardevol gebied als de Redichemse Waard een prachtig voorbeeldproject te maken van burgerparticipatie bij uitbreiding van het Gelderse Natuurnetwerk (GNN). Door bescherming van het mooie rivierlandschap, het vergroten van de biodiversiteit, realiseren van natuur-inclusieve landbouw, maatschappelijk verantwoord ondernemen en verduurzamen van Gelderland.	In het verkiezingsprogramma staat er niks opgenomen over slibstort terwijl dit wel in meerdere plekken binnen de provincie speelt en ook mis is gegaan in het verleden of waar risico's zich voordoen m.b.t. natuur en ecologie. GroenLinks Gelderland moet hiervoor gaan staan. In Culemborg doet zich een concrete kans voor en steun van de provincie is nodig.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: dit staat al in hoofdstuk Milieu en daar bij actiepunt nr. 11.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-26	56	Toevoegen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Tekst op pagina 8: <i>“De bron van stikstofoxiden ligt bij verkeer en industrie. Deze stoffen spreiden zich over heel grote gebieden uit. Stikstofoxiden zijn schadelijk (smog) en zorgen ook voor verzuring van de bodem. [...] GroenLinks is trots op de Gelderse stikstofaanpak. De provincie Gelderland is al een hele tijd bezig met opkopen van veehouderijen die de meeste problemen opleveren.</i> <i>De provincie richt zich ook op de andere sectoren. De uitstoot van industrie en mobiliteit mogen niet worden vergeten. GroenLinks wil ook dát beleid op volle kracht voortzetten. [...] Met een halfjaarlijkse verantwoording voor álle sectoren kunnen we monitoren of de aanpak werkt. We willen graag vooraf én achteraf kunnen beoordelen of de dingen die we doen het gewenste effect hebben.”</i> Aanvullen met: <i>“Stikstofruimte, die wordt opgekocht bij boeren mag niet gebruikt worden als compensatie voor industrie of voor de aanleg van wegen.”</i> En: <i>“Ook de stikstofuitstoot van verkeer en industrie moet daarom snel worden tegengegaan.</i>	Het conceptprogramma richt zich m.b.t. stikstof op pagina 8, 12 en 14 bijna volledig op de agrarische sector. We denken dat enkel het noemen van andere sectoren te beperkt is. Zeker richting de boeren. Door het achterwege laten van maatregelen voor verkeer en industrie lijkt het alsof we bevestigen dat we de opgave volledig bij de boeren leggen. Op dit moment wordt er in Gelderland stikstofruimte bij boeren opgekocht om vervolgens te gebruiken voor uitbreiding van infrastructuur binnen en buiten de provincie (bijv. Beter Bereikbaar Wageningen, het verbreden van A27 bij Amelisweerd).	2	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
1-27	94	Wijzigen op pagina 11	Programma-commissie, naar aanleiding van discussie amendementencafé	Oude tekst: We willen dat de provincie agrariërs helpt maatregelen te treffen om hun landbouwdieren te beschermen tegen de wolf Nieuwe tekst: We willen dat de provincie helpt dierenleed te voorkomen en alle gehouden hoefdieren in Gelderland moet helpen beschermen tegen de wolf. Daarom moet de subsidieregeling voor wolfwerende omheining worden uitgebreid naar alle bedrijfs- en hobbymatige gehouden hoefdieren.	De wolf jaagt op alle hoefdieren, en niet alleen agrarisch gehouden geiten en schapen. Daarom wordt momenteel onvoldoende dierenleed voorkomen.	1	Advies: instemmen Opmerking: -

Overzicht amendementen, hoofdstuk 2 – Economie

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
2-1	71	Toevoeging	Hanneke Bruinsma, tevens: Alexander de Roo, Ton Kuijpers, Erwin Roze, Brigitta Nijssen, Inge Kielen, Marion Bulthuis, José Bruens, Thijme Hoffmann	Nieuwe tekst: Pagina 18 Toevoegen onder kopje ‘Schone economie met werk voor iedereen’, na de zin ‘De provincie ... ogen heeft.’ GroenLinks is voorstander van de invoering van een basisinkomen en staat positief tegenover experimenten en pilots met basisinkomen of andere vormen van regelvrije inkomensvoorziening die de Rijksoverheid zou starten.	Het invoeren van een basisinkomen was bij de landelijke verkiezingen in 2021 onderdeel van het programma van GroenLinks. Uit dat programma: ‘We omarmen het ideaal van een basisinkomen: dat er een bodem is waar niemand doorheen zakt.’ Een basisinkomen vergroot de bestaanszekerheid, zorgt ervoor dat betaald werken weer loont en door verminderde stress blijven mensen gezonder. Hoewel de provincie hierin geen leidende rol heeft, kan ze toch bijdragen. Met dit amendement komt dit verkiezingsprogramma meer in lijn met de landelijke koers. Zeg ‘ja’ tegen een basisinkomen!	2	Advies: instemmen; maar verplaatsen naar het onderdeel Welzijn Opmerking: Inkomensbeleid is Rijksbeleid en ook gemeenten hebben sturingsmogelijkheid via bijv. bijstand. Geen provinciale taak.
2-2	82	Toevoeging	Muriel Simonis	Nieuwe tekst: GroenLinks wil het ruimtegebruik van werklocaties optimaliseren. Efficiënt en innovatief ruimtegebruik van huidige werklocaties voorkomt uitbreiding. Door daarbij ook te investeren in de energietransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit op werklocaties worden de bestaande locaties aantrekkelijker en toekomstbestendiger.	Efficiënt ruimtegebruik en kwalitatieve leefomgeving is essentieel voor een toekomstig bestendige stad.	2	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
2-3	91	Toevoeging actiepunt	Elise Renkema en Hans-Christiaan Braun	GroenLinks is voorstander van het opzetten van een publiek toegankelijk sensorregister, waarin sensoren in de openbare ruimte worden opgenomen, voor elke camera en sensor waarvoor dit mogelijk is. Dit draagt bij aan de GroenLinkse waarde van transparantie. Inwoners van Gelderland hebben het recht om te weten wat voor data er over hen verzameld wordt, op welke plek en wanneer.	Alle camera's en sensors in de openbare ruimte worden, waar mogelijk, hierin opgenomen. Dus: camera's en sensoren, ook die voor openbare orde en opsporing, luchtkwaliteits- en geursensoren, verkeersmeters, geur, etc. Een compleet register vereist een meldplicht voor dataverzameling in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld <u>in Amsterdam</u>. Een goed en uitgebreid voorbeeld is het "open data portaal" van de gemeente Nijmegen, maar ook SensRnet, van een aantal gemeenten en het kadaster.	2	Advies: instemmen Opmerking: toelichting spreekt voor zichzelf
2-4	92	Toevoeging actiepunt	Elise Renkema en Hans-Christiaan Braun	Nieuwe tekst: Bij ICT-aanbestedingen spelen de kwaliteitsnormen, privacy standaarden, open-source software en duurzaamheid een leidende rol naast de kosten.	ICT-voorzieningen worden vaak uitbesteed. Aan deze uitbestedingen zouden bepaalde kwaliteitsnormen moeten hangen. Bijvoorbeeld, privacy vriendelijk, open-source, duurzaamheid maar ook dat de provincie niet te afhankelijk wordt van het bedrijf dat ICT-voorzieningen aanbiedt en dat er duidelijke afspraken zijn over verantwoordelijkheden, updates, en inzicht in de code. Publiek geld besteden we bij voorkeur aan Europese innovatie die voldoet aan deze kwaliteitsnormen in plaats van onze afhankelijkheid van Big Tech in de VS te vergroten, al helemaal voor toegang tot onze publieke diensten. Vaste aanbestedingseisen waarborgen GroenLinkse waarden van transparantie en privacy.	2	Advies: instemmen Opmerking: Toelichting spreekt voor zichzelf

Overzicht amendementen, hoofdstuk 3 – Klimaat en Energie

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
3-1	22	Toevoegen actiepunt 26	Irma Beusink	GroenLinks maakt werk van klimaat rechtvaardigheid en wil dat de provincie inzet op het aanpakken van energie armoede door het bevorderen van het leasen van zonnepanelen op huurwoningen evenals het isoleren van huurwoningen waarvoor financiële middelen ter beschikking worden gesteld.	Ik heb wel vertrouwen in het klimaatberaad, maar ik zou toch wel graag willen dat GroenLinks dit expliciet definieert, want het is te belangrijk om niet geagendeerd te worden	1	Advies: niet instemmen Opmerking: Energiearmoede heeft al een plek in programma en actiepunten 2 en 3 op pag. 24
3-2	36	Toevoegen actiepunt 13	Wim Haver	Wanneer een gemeente geen of nauwelijks windmolens wil realiseren, terwijl de RES of de planMER goede opties ziet, gaat de provincie in overleg met de gemeente om te kijken waarom deze keus zo gemaakt is. De provincie stelt zich in RES 2.0 harder op om meer windenergie te realiseren, desnoods met inzet van een inpassingsplan.	In de inleiding wordt gesproken over “sterk inzetten op windenergie”. Dat wordt in de actiepunten niet concreet gemaakt. Bij 13 ontbreekt in de tekst het actiepunt.	1	Advies: instemmen, maar als aanvulling op actiepunt 17 van pag. 26 Opmerking: -
3-3	37	Toevoegen	Wim Haver	De provincie maakt een overzicht van alle bevoegdheden die zij heeft om gemeenten en bedrijven te controleren op te volgen wettelijke of provinciale eisen voor energiebesparing en inzet van duurzame energie. Het gaat om taken voortvloeiend uit de Wet Milieubeheer, die veelal bij Omgevingsdiensten belegd zijn. Per bevoegdheid wordt aangegeven hoe de provincie dit toepast en waar knelpunten zitten in de praktijk.	Op dit moment hebben we geen goed beeld van de bevoegdheden, de knelpunten en de uitwerking in de praktijk bij gemeenten en bedrijven. Het gaat o.a. om de Label C verplichting voor kantoren 2023, de Energie Informatieplicht en energiemaatregelen bij grootverbruikers. De statenleden kunnen daar hun conclusies uit trekken.	1	Advies: instemmen Opmerking: prima aanvulling
3-4	46	Toevoegen actiepunt	Petra Souwerbren	Locaties waar duurzame energie wordt opgewekt, dragen zo mogelijk altijd bij aan versterking van biodiversiteit en landschap.	Omdat ruimte schaars is, moeten functies en doelen zoveel mogelijk worden gecombineerd. Het is vaak mogelijk om energieprojecten te laten bijdragen aan biodiversiteit, maar het is op dit moment nog nauwelijks geregeld. Combineren van opgaven voor energie en biodiversiteit kan het lokale draagvlak vergroten.	1	Advies: instemmen; maar toevoegen aan actiepunt 22 van pag 25 Opmerking: prima aanvulling

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
3-5	47	Wijzigen tekst	Petra Souwerbren	Oude tekst: GroenLinks wil bedrijven die het dichtst bij natuur liggen opkopen om de ammoniakbelasting weg te nemen. Nieuwe tekst: Groen Links wil piekbelasters rond natuur opkopen om de ammoniakbelasting weg te nemen. Groen Links wil extensieve en natuurinclusieve landbouwbedrijven helpen om rendabel in harmonie met de natuur verder te boeren.	oude tekst zegt dat landbouw volledig moet verdwijnen; dat is niet realistisch maar ook niet altijd wenselijk	1	Advies: instemmen Opmerking: nieuwe tekst is preciezer
3-6	67	Wijzigen	Muriël Lont	Oude tekst: De provincie gaat ervoor zorgen dat de streefnorm uit het Klimaatakkoord wordt gerealiseerd van minstens 50 procent lokaal eigendom van de opwek van hernieuwbare elektriciteit. Nieuwe tekst: De provincie streeft ernaar om de norm uit het Klimaatakkoord voor de provincie Gelderland te verhogen naar gemiddeld 75 procent lokaal eigendom van de opwek van hernieuwbare elektriciteit.	Per project kunnen de wensen van bedrijven en bewoners uit de omgeving om mee te profiteren verschillen. Dit geldt ook voor de mogelijkheden. De partij die het initiatief neemt voor het project (bijvoorbeeld een bedrijf of energiecoöperatie) gaat daarom in gesprek met de omgeving om hierover afspraken te maken. Het streven is dat voor 2030 gemiddeld de helft van de opwek van hernieuwbare energie, zoals zonne- en windenergie, in eigendom is van burgers en bedrijven uit de lokale omgeving. (link: https://open.overheid.nl/repository/ronl-bc161bc1-4cb6-4f50-919a-8a1e14e58c01/1/pdf/Het%20Klimaatakkoord%20in%20meer%20dan_%2070%20vragen_28juni2019.pdf) Lijkt me goed om dezelfde tekst aan te houden.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: bestaande tekst laat al voldoende ruimte voor groter aandeel lokaal eigendom
3-7	77	Toevoegen	Muriël Simonis	GroenLinks vindt dat de provincie een regierol moet pakken in de verdeling van de warmtebronnen.	Op deze manier kunnen we meer duurzaamheid realiseren en daarbij kunnen concurrentie op bronnen vermijden.	1	Advies: instemmen Opmerking: -

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
3-8	78	Toevoegen aan actiepunt 5	Muriël Simonis	GroenLinks wil dat de provincie gemeenten stevig ondersteunt bij het mogelijk maken van duurzame en betaalbare warmtenetten	Publieke investeringen zullen belangrijker worden voor de energietransitie.	1	Advies: instemmen Opmerking: -
3-9	87	Toevoegen actiepunt achter 25	Tim de Kroon	Nieuwe tekst: 26. Hittestress voorkomen wordt steeds urgenter, vooral op stenige locaties. Binnensteden vormen vaak van die stenige plekken. Binnen de provincie Gelderland gaan we goede voorbeelden van klimaatadaptieve maatregelen delen en stellen we cofinanciering beschikbaar, zeker ook voor de kleine en middelgrote gemeenten om dit probleem aan te pakken. Zo worden steden en dorpen groener en gezonder.	Hittestress wordt wel genoemd, maar er wordt weinig concrete actie aan gekoppeld. Terwijl juist in stenige binnensteden dit een aanpak verdiend. Gemeenten zoals Culemborg zijn hier ook mee bezig. Maar goede voorbeelden, ondersteuning en cofinanciering helpt om meer voor elkaar te krijgen.	1	Advies: niet instemmen; in plaats daarvan kiezen voor het volgende amendement Opmerking: Programmacommissie waardeert het initiatief maar geeft voorkeur aan uitwerking in nieuw actiepunt met andere tekst
3-10	96	Toevoegen actiepunt 26	Programma-commissie	Nieuwe tekst: 26. Provincie Gelderland gaat zowel toezien op als ondersteuning geven aan het waterrobuust en klimaatadaptief worden van gemeenten. Vooral kleinere en middelgrote gemeenten worden daarbij ondersteund.	Programmatekst verdient uitwerking in actiepunt	1	Advies: instemmen Opmerking: zie bij voorgaand amendement

Overzicht amendementen, hoofdstuk 4 – Wonen en Ruimte

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-1	6	Toevoegen actiepunt 12	Francien de Jonge	Groen Links bevordert de bouw of inrichting van door (buurt)bewoners onderhouden gebruiksruimtes, waarin gezamenlijk activiteiten kunnen plaatsvinden en voorzieningen gedeeld kunnen worden. Voorbeelden zijn buurthuis kamers (koken, ontmoetingsplaatsen), atelierruimtes (creatieve vormgeving), gemeenschappelijke werkplaatsen (repaircafe, delen van gereedschap en kennis).	de maatschappij heeft behoefte aan nieuwe vormen van maatschappelijke cohesie. De randvoorwaarden hiervoor ontbreken vaak in de bestaande bebouwing. Bij nieuwbouw kan je deze randvoorwaarden bewust integreren in het design van nieuwe wijken. Maar ook binnen de bestaande bebouwing kan je dergelijke initiatieven steunen. Als positief bijeffect vermindert de behoefte bij bewoners aan een eigen schuurtje met eigen gereedschap om alleen te knutselenetc. Vandaar dit extra programmapunt.	2	Advies: instemmen; plaatsen bij de actiepunten Welzijn op pagina 47 Opmerking: Dit is een vooral onderdeel van welzijnsbeleid en hoort bij gemeentelijk beleid.
4-2	13	Wijzigen	Erik Opdam	Oude tekst: GroenLinks kiest voor inbreiden boven uitbreiden, mits er wel voldoende kwalitatief groen in de buurt is. Als uitbreiding de enige optie is, kan dat enkel op plekken waar het het landschap en de natuur niet aantast. Nieuwe tekst: GroenLinks kiest voor inbreiden boven uitbreiden, mits er wel voldoende kwalitatief groen in de buurt is. Als uitbreiding de enige optie is, kan dat enkel op plekken waar het het landschap en de natuur niet aantast, <i>of waar juist door de ontwikkeling er meer blauwe en groene verbindingen ontstaan.</i>	Met de toevoeging wijzen we op uitbreidingslocaties binnen de stedelijke contouren of in de stadrand waar de verbinding met het landschap en natuur versterkt kan worden door natuur-inclusieve stedenbouw toe te passen. Dit kan bij voorbeeld door te zwaar bemeste weilanden (met Engels raaigras als enige soort) binnen de stad of aan stadsranden te ontwikkelen als woongebied met grote aandacht voor de verbindingen met het omringende landschap. Deze vorm van woningbouw vind ik belangrijk omdat de woningbouwopgave van 80.000 woningen niet alleen in hoogbouw in binnensteden of OV-knopen gerealiseerd kan worden. Voor een idee van de omvang van de opgave: 80.000 woningen is evenveel als er nu al in Arnhem staan!	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-3	14	Wijzigen	Erik Opdam	Oude tekst: Volgens het Actieplan Wonen 2020-2025 van Provincie Gelderland moeten er tegen 2025 45.000 woningen zijn bijgebouwd en tegen 2030 80.000 woningen. Als we meer woningen gaan realiseren dan gebeurt dat bij voorkeur door stapelen, dus binnen de huidige stads- en dorpsgrenzen. Functiestapelning biedt kansen en gebeurt nu nog te weinig. De huidige contouren blijven dus de grenzen van de bebouwing vormen. Nieuwe tekst: Volgens het Actieplan Wonen 2020-2025 van Provincie Gelderland moeten er tegen 2025 45.000 woningen zijn bijgebouwd en tegen 2030 80.000 woningen. Als we meer woningen gaan realiseren dan gebeurt dat bij voorkeur door stapelen, dus binnen de huidige stads- en dorpsgrenzen. Functiestapelning biedt kansen en gebeurt nu nog te weinig. De huidige stedelijke gebieden blijven bij voorkeur dus de grenzen van de bebouwing vormen. <i>Binnen deze gebieden en aan de grenzen van de steden bestaan nog kansen voor het omzetten van te zwaar bemeste weidegrond maar natuur-inclusieve woningbouw, die de verbinding tussen de stad en het omringend landschap versterken</i>	Zie ook amendement 3 over inbreiden en uitbreiden. Deze aanpassing moet daarmee in samenhang worden gezien, omdat er anders tegenstrijdigheid ontstaat. Ter toelichting herhaal ik wat ik al bij dat amendement schrijf: Deze vorm van woningbouw vind ik belangrijk omdat de woningbouwopgave van 80.000 woningen niet alleen in hoogbouw in binnensteden of OV-knopen gerealiseerd kan worden. Voor een idee van de omvang van de opgave: 80.000 woningen is evenveel als er nu al in Arnhem staan! Juist omdat hier die aantallen genoemd worden vind ik het belangrijk om ook deze woonvorm te noemen, want ik geloof niet dat we een dergelijk groot aantal allemaal in hoogbouw realiseren. Zeker niet als we weten hoezeer mensen wonen in een groen omgeving waarderen. Dat zouden we de starters veroordelen tot ophokflats in plaats van hun ook dat woongenot te gunnen. Door de toevoeging “...die de verbinding tussen de stad en het omringend landschap versterken” sluit de aangevulde passage naadloos aan bij Programmapunt 3 van het hoofdstuk Wonen.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-4	15	Wijzigen	Erik Opdam	Oude tekst: WONINGBANK Wanneer mensen hun woning willen verkopen om naar een kleinere woning te verhuizen kan dat via een woningbank. Deze zorgt dan voor woningsplitsing en zorgt zo voor toename van de woningvoorraad. Nieuwe tekst: WONINGBANK Wanneer mensen hun woning willen verkopen om naar een kleinere woning te verhuizen kan dat via een woningbank. Deze zorgt dan voor woningsplitsing en zorgt zo voor toename van de woningvoorraad. <i>Speciale aandacht is daarbij nodig voor een aantrekkelijk aanbod voor ouderen en mensen met zorgbehoefte, die door daarnaartoe te verhuizen de doorstroming op de woningmarkt versnellen.</i>	Met de toevoeging wijzen we op de extra kans die ontstaat als ouderen hun inmiddels te groot en te onderhoudsgevoelig geworden woning verruilen voor een andere, doorgaans kleinere woning. Dan komt hun woning vrij b.v. voor gezinnen. Maar om dat op gang te brengen, moet er wel een geschikt en aantrekkelijk aanbod zijn voor deze groep ouderen. 'Met zorgbehoefte' is toegevoegd omdat mensen met het stijgen van de jaren nu eenmaal vaker behoefte aan zorg krijgen. Daar zal die woning dan op moeten zijn voorbereid.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling
4-5	23	Toevoegen aan punt 4	Irma Beusink	Waarbij mensen met een migranten- of vluchtelingen achtergrond ook voorkeur genieten.	de huidige formulering van sociale en economische binding voor vestigingsgronden kan onbedoeld mensen als vluchtelingen en migranten uitsluiten en dat moeten we niet willen. Dit zou ook tegengesteld zijn aan ons beleid op gebied van diversiteit en inclusiviteit	1	Advies: instemmen Opmerking: huisvesting van statushouders, arbeidsmigranten en asielzoekers is landelijk politiek actueel

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-6	28	Toevoegen	Ronald Paping	De provincie krijgt een belangrijke regierol in de Nationale Woon- en Bouwagenda. Hierbij wordt niet alleen uitgegaan van de kwantitatieve opgave, maar ook gekeken naar de kwalitatieve opgave, zoals betaalbaarheid, duurzaamheid, circulariteit en inpasbaarheid. Voor gemeenten die nu nog geen 30% sociale huur hebben, wordt geëist dat meer dan 30% van de woningbouwopgave ingevuld wordt door toevoeging van sociale huur door corporaties. In haar regierol en ondersteuning bevordert de provincie een ruime uitvoering van de Nationale Prestatieafspraken op het gebied van betaalbaarheid, duurzaamheid en leefbaarheid.”	In het conceptprogramma mist nu nog volledig de Nationale Woon- en Bouwagenda en de verschillende programma’s (zoals betaalbaar wonen, een thuis voor iedereen, verduurzaming, wonen en zorg). Daarin is ook opgenomen dat gemeenten met te weinig sociale huur meer sociaal moeten toevoegen. Ook wordt er niets vermeld over de afgesloten Nationale Prestatieafspraken, waarin partijen afspraken gemaakt hebben in ruil voor afschaffing verhuurderheffing. Tekst verkort laten terugkomen in actiepunten	1	Advies: instemmen, maar daarbij het woord “krijgt” vervangen door “heeft” Opmerking: Provincie heeft al grondwettelijke taak voor aanwijzen woningbouwlocaties
4-7	38			Vervallen, fout in nummering			
4-8	55	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelssteijn	Oude tekst: Bij stedelijke uitbreiding willen we direct de juiste OV-voorzieningen gerealiseerd hebben. Bovendien horen gemeenten naast de wijkontsluitingen ook de effecten op de aansluitende infrastructuur in kaart te brengen en aan te passen. Nieuwe tekst: Bij stedelijke inbreiding en uitbreiding willen we direct de juiste <i>wandel, fiets en</i> OV-voorzieningen gerealiseerd hebben. Bovendien horen gemeenten naast de wijkontsluitingen ook de effecten op de aansluitende infrastructuur in kaart te brengen en aan te passen, <i>gericht op het bevorderen van duurzame bereikbaarheid.</i>	Om duurzame bereikbaarheid van nieuwe wijken en voorzieningen te verbeteren zijn naast goed OV-voorzieningen ook goede wandel- en fietsvoorzieningen nodig. Dit past ook in het STOP-principe dat we willen toepassen.	1	

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-9	57	Weglaten uit tekst op pag. 28 paragraaf 1, alinea 2	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Oude tekst: “Dat betekent dat we steden en dorpen niet onbeperkt kunnen laten groeien, wegen en andere verbindingen niet willen laten dichtslibben, ruimte moeten nemen voor opwek van duurzame energie uit zon en wind en natuur en recreatie in evenwicht moeten houden.” Nieuwe tekst: “Dat betekent dat we steden en dorpen niet onbeperkt kunnen laten uitbreiden, willen investeren in duurzame bereikbaarheid, ruimte moeten nemen voor opwek van duurzame energie uit zon en wind en natuur en recreatie in evenwicht moeten houden.”	Groei van steden en dorpen kan bijdragen aan verduurzaming als we ermee sturen op functiemenging en renovatie van verouderde gebouwen. Wat we niet willen is uitbreiding in het buitengebied. Het adagium “niet laten dichtslibben van wegen” is niet meer van deze tijd. Mobiliteitsproblemen m.b.t. klimaat, veiligheid, rechtvaardigheid en overlast zijn veel groter dan files waarin automobilisten even moeten wachten. Het ‘oplossen’ van files leidt juist tot méér verkeer. Files kun je zien als stimulans om op een ander tijdstip te vertrekken, thuis te werken, met de fiets of het OV te reizen. Daarom willen we deze term vervangen door het positieve punt dat we willen investeren in duurzame bereikbaarheid.	1	Advies: instemmen Opmerking: zie ook bij amendement 53

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-10	69	Wijzigen: Verwijderen: geen gas-aansluiting	Muriël Lont	Oude tekst: Nieuwe woningen krijgen geen gasaansluiting; warmtevoorziening gebeurt duurzaam en zoveel mogelijk via aansluiting op publieke, collectieve voorzieningen. Bestaande woningen gaan zo snel mogelijk van het gas af en krijgen zo veel mogelijk ook warmte via publieke, collectieve voorzieningen. Nieuwe tekst: Nieuwe woningen krijgen een fossiel-vrije warmtevoorziening; dit gebeurt duurzaam en zoveel mogelijk via aansluiting op publieke, collectieve voorzieningen. Bestaande woningen gaan zo snel mogelijk van het gas af en krijgen zo veel mogelijk ook fossiel-vrije warmte via publieke, collectieve voorzieningen.	Nieuwe woningen krijgen al sinds 2018 geen gasaansluiting meer, lijkt me niet nodig te te noemen in de actiepunten. Het programma punt gaat over duurzame warmte en niet over gas.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede correctie
4-11	76	Toevoegen	Cyriel Prinsen	Nieuwe tekst: Om inbreiding binnen de huidige contouren mogelijk te maken ondersteunt de provincie Gelderland gemeenten ten behoeve van kwalitatieve gebiedsontwikkeling. Zodat er naast wonen ook een goede fiets en voetgangersinfrastructuur wordt gerealiseerd en er voldoende ruimte komt voor water en groen.	Verdichting staat altijd op spanning met de leefomgeving.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling
4-12	79	Toevoegen	Cyriel Prinsen	Bij grootschalige woningbouw, zoals bij de deelgebieden uit de Verstedelijkingsstrategie Arnhem-Nijmegen-Foodvalley, is het van belang om duurzame mobiliteit mogelijk te maken en/of te verbeteren.	Bij grootschalige bebouwing is het van belang ook nieuwe en bestaande infrastructuur aan te leggen of te vernieuwen ten behoeve het OV. In het geval van een halte van de NS vraagt dit om extra bebouwing om een tussenstation te realiseren.	2	Advies: instemmen, maar met weglating van de voorbeeldlocatie (dus de tussenzin "zoals...Foodvalley") Opmerking: in essentie mooie aanvulling, maar dit hoort voor alle grootschalige woningbouw te gelden

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
4-13	80	Toevoegen na “.... recreatie in evenwicht houden” 2 ^e alinea	Cyriel Prinsen	Daarbij is een goedwerkend OV-netwerk van groot belang.	Als we willen verduurzamen dan is OV essentieel voor mobiliteit. Dorpen ondervinden vaak slechte verbindingen in het OV.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling
4-14	88	Toevoegen programmapunt achter 11	Tim de Kroon	Nieuwe tekst: 12. Iedere Gelderlander heeft recht op een groene leefomgeving. Bij nieuwbouw en aanpak van bestaande wijken zoals inbreiding horen groene koele plekken op loopafstand en groene gevel(tuintje)s. We stimuleren en faciliteren als provincie deze aanpak zodat er meer bomen, planten en bloemen in alle buurten komen waarbij ieder kind (natuurlijk) kan spelen in het groen.	Het groener inrichten van de openbare ruimte is noodzaak. En het stimuleren van (natuurlijk) spelen levert zoveel maatschappelijke voordelen op. Dit zou dus integraal onderdeel moeten zijn van een Gelderse GroenLinks visie.	1	Advies: instemmen Opmerking: goed om dit op te nemen.
4-15	95	Toevoegen	Hans-Christiaan Braun en Elise Renkema	Oude tekst: GroenLinks ziet de omgevingswet dan ook niet als dereguleringsoperatie, maar wil de invoering gebruiken om de kwaliteit en integraliteit van ruimtelijke plannen te versterken door een beter participatieproces en heldere grenzen. Als gemeenten grote vertraging oplopen door gebrek aan personeel en een grotere complexiteit van opgaven moet de provincie klaar staan om te ondersteunen met mensen en middelen. Nieuwe tekst: GroenLinks ziet de omgevingswet (...) met mensen en middelen. Daarna de aanvulling: <i>Een van de voorwaarden voor de invoering van de omgevingswet is een goed functionerend Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO), waaraan wij strenge eisen zullen stellen. Dit digitale systeem poogt de omgevingswet technisch te ondersteunen, maar is herhaaldelijk uitgesteld vanwege instabiliteit, gebrek aan standaardisatie en complexiteit.</i>	Invoering van de omgevingswet is herhaaldelijk uitgesteld vanwege instabiliteit, gebrek aan standaardisatie en complexiteit van het ondersteunende technische systeem (het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO)). Volgens het ICT-adviescollege kleven er “grote maatschappelijke risico’s” bij de invoering van het huidige systeem. Het is daarom van groot belang dat er strenge eisen aan dit systeem worden gesteld, zodat de invoering van het systeem niet op een ICT-debacle uitloopt.	1	Advies: instemmen Opmerking: prima aanvulling;

Overzicht amendementen, hoofdstuk 5 – Mobiliteit en Openbaar Vervoer

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-1				Vervallen, nummeringsfout			nummeringsfout
5-2				Vervallen, nummeringsfout			nummeringsfout
5-3	24	Toevoegen onder emissie-reductie	Irma Beusink	Groen Links staat in principe niet achter de plannen voor uitbreiding van wegen. Asfaltuitbreiding trekt meer verkeer en vervuiling aan en dat staat in tegenstelling tot belangrijke klimaatdoelstellingen als het terugdringen van automobility en CO2 uitstoot.	Meer wegen leidt tot meer automobility en meer stikstof en CO2 uitstoot, ook tot meer bebouwing en uitstoot tijdens de aanleg. We willen juist de automobility terugdringen	2	Advies: instemmen Opmerking:
5-4	26	Toevoegen punt 13	Wim van der Vlist, Frans Langeveld, Hans van Veelen	GroenLinks wijst de aanleg van de noordtak van de Betuweroute af.	Het tracé brengt onherstelbare schade toe aan natuur en landschap en past niet in de klimaat neutrale economie die we willen bereiken. Het aantal vervoersbewegingen door Nederland is onhoudbaar; Nederland distributieland is gebaseerd op het oude economische model. Bovendien zijn in het huidige economische model nut en noodzaak al onduidelijk, zorg eerst voor een volledig gebruik van de capaciteit van de huidige Betuweroute en een goede verbinding met het Duitse achterland.	3	Advies: niet instemmen Opmerking: dit is Rijksbeleid; bovendien is er bij alle keuzes voor het tracé strijdigheid met belangrijke waarden

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-5	33	Wijzigen p 31 & 35	George Ketel	Oude tekst blz. 31: Elektrificeren OV GroenLinks wil snel alle dieseltrein-verbindingen naar elektrische treinen omvormen. Ook onderzoeken we de inzet van batterijtreinen. Zo hoeven trajecten zonder bovenleiding niet eerst geëlektrificeerd te worden. Blz. 35: 11. Spoorlijnen worden overal elektrisch of werken met een batterij-trein; Nieuwe tekst: GL wil alle dieseltreinen vervangen door bovenleidingtreinen of waterstoftreinen	Dieseltreinen zijn ook elektrische treinen. Alle treinen zijn nl. elektrische treinen, want elektromotoren drijven in alle treinen de aangedreven wielen aan. Het verschil zit in de manier waarop de elektriciteit bij die motoren komt. De meest gebruikte en efficiëntste manier is via een stroomdraad, een bovenleiding (treinen en trams) of een zijleiding (metro). Prorail koopt hiervoor sinds 2017 al groene stroom voor in. De tweede manier is de stroom aan boord produceren met een dieselmotor met dynamo of meenemen in een batterij of als waterstof. Die tweede manier kost een hoop gewicht en ruimte en is dus minder handig dan met de leiding. Maar soms is de (boven)leiding niet mogelijk of te duur. Bij de keuze tussen batterij of waterstof heeft waterstof te voorkeur, omdat batterijen enorme hoeveelheden foute grondstoffen kosten. Daarnaast past waterstof heel goed bij het beleid van de provincie om belangrijk te worden in de waterstofeconomie. En je hoeft er niet veel aan te onderzoeken want waterstoftreinen kun je gewoon bestellen bij de belangrijkste treinproducenten.	2	Advies: niet instemmen Opmerking: Het gaat om het schoon/emissieloos maken van de treinen zelf. Waterstof is amper beschikbaar.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-6	52	Wijzigen titel	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Oude titel: “Mobiliteit en Openbaar Vervoer” Nieuwe titel: “Duurzame Bereikbaarheid en Openbaar vervoer”	Het lijkt ons goed om te focussen op dat wat we als GroenLinks wél willen, ‘Duurzame Bereikbaarheid’: Zo veel mogelijk bestemmingen en voorzieningen makkelijk, gezond en duurzaam bereikbaar voor iedereen. Mobiliteit kan daarvoor een middel zijn, maar dat hoeft niet. Als bijvoorbeeld winkels op loopafstand zijn, vergroot dat ook de bereikbaarheid. Het doel is niet mensen zo snel, efficiënt en duurzaam mogelijk verplaatsen, maar mensen in hun behoeften voorzien. Bereikbaarheid met gemotoriseerde mobiliteit is iets dat we meestal niet willen, dat kost energie, ruimte en geeft overlast. Bereikbaarheid door nabijheid en met waardevolle mobiliteit (lopen en fietsen) is duurzame bereikbaarheid.	1	Advies: instemmen Opmerking: nieuwe titel richt de focus direct op de gewenste richting
5-7a	58a	Toevoegen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Nieuwe tekst (in te voegen voor “GroenLinks wil onder alle omstandigheden...” op pagina 32): “GroenLinks Gelderland wil een goed en duurzaam bereikbare provincie. Wij willen dat zo veel mogelijk bestemmingen en voorzieningen makkelijk, gezond en duurzaam te bereiken zijn voor iedereen. Ook mensen met een laag inkomen, mensen met een beperking, jongere kinderen en ouderen zouden zo veel mogelijk bestemmingen zelfstandig moeten kunnen bereiken.”	Het lijkt ons goed om te focussen op dat wat we als GroenLinks wél willen. ‘Duurzame Bereikbaarheid’ voor iedereen is het hoofddoel en willen we daarom graag als eerste noemen.	1	Advies: instemmen

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-7b	58b	Toevoegen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelssteijn	Nieuwe tekst (in te voegen voor “GroenLinks wil onder alle omstandigheden...” op pagina 32): “Als mensen zich verplaatsen, wil GroenLinks dat dit zo veel mogelijk met gewenste en waardevolle mobiliteit gebeurt. Gewenste mobiliteit is betaalbaar, duurzaam, neemt weinig ruimte in. Ook zorgt gewenste mobiliteit voor weinig overlast, zoals verkeerslawaaï, en is het veilig voor jezelf én voor anderen. Waardevolle mobiliteit is gezond, zorgt voor sociale interactie op straat en voegt iets toe aan je dag.”	Het lijkt ons goed om te focussen op dat wat we als GroenLinks wél willen. Als mensen reizen, willen we dat ze dat zo veel mogelijk met waardevolle en gewenste mobiliteit doen. We willen eerst de eigenschappen van de ‘slimste keus’ noemen, voordat we de mobiliteitsvormen zelf gaan benoemen. Dat geeft ons ook een handvat met bijvoorbeeld mobiliteitsinnovaties.	1	Advies: instemmen , maar met weglating van “en voegt iets toe aan je dag”. Opmerking: voor aansluiting met bestaande tekst kan redactioneel nog worden aangepast.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-7c	58c	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Oude tekst (pagina 32): “GroenLinks wil onder alle omstandigheden de duurzaamste, slimste en schoonste keuze: lopen, fietsen, openbaar vervoer en pas als laatste privé-vervoer. Het hoort een reële optie te zijn om altijd voor schoon openbaar vervoer te kunnen kiezen in plaats van voor gemotoriseerd privé-vervoer op benzine of diesel. Dat betekent dat we de infrastructuur voor vooral het fietsverkeer belangrijk vinden. Dat geldt des te meer omdat we steeds meer soorten fietsverkeer krijgen op dezelfde, beperkte ruimte. Vrijliggende fietspaden met fietstunnels of -bruggen zijn de oplossing voor gevaarlijke kruisingen.” Nieuwe tekst: “GroenLinks wil onder alle omstandigheden dat de meest duurzame, waardevolle en gewenste keuze ook de meest logische is: lopen, fietsen, openbaar vervoer en pas als laatste privé-vervoer. Dat betekent dat we de infrastructuur voor lopen en fietsen het meest belangrijk vinden. Het zou altijd mogelijk moeten zijn om via een korte, prettige en veilige route te lopen of fietsen. Dat geldt des te meer omdat we steeds meer soorten fietsverkeer krijgen op dezelfde, beperkte ruimte. We willen ruimte geven aan nieuwe vormen van micromobiliteit, zonder dat gewone fietsers daar overlast door ervaren. Tussen steden en dorpen zou schoon openbaar vervoer en fietsverkeer altijd een logischere keuze moeten zijn dan gemotoriseerd privé-vervoer. Door duidelijk prioriteit te geven aan lopen, fietsen en openbaar vervoer zorgen we ervoor dat bereikbaarheid makkelijk, gezond en duurzaam wordt voor iedereen.”	Bereikbaarheid door nabijheid en met gewenste & waardevolle mobiliteit (lopen en fietsen) is duurzame bereikbaarheid. Slim is een hol begrip als je niet uitlegt wat slim is. Als we zeggen dat lopen & fietsen het meest belangrijk is, vinden we dat je dat ook het eerst en het meest duidelijk moet noemen. Hier zouden we graag meer aandacht voor willen zien in het verkiezingsprogramma.	2	Advies: niet instemmen Opmerking: bestaande tekst is kernachtiger en geeft de belangrijkste punten goed weer. Bovendien is met de amendementen 58 a en 58 b de tekst eigenlijk al heel lang geworden.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-8a	59a	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	De paragrafen 'Elektrificeren OV' + alinea 4 van 'Wegverkeer' & 'Laadpalen' samenvoegen in een nieuwe paragraaf 'Elektrische mobiliteit'	Bundelen van alle maatregelen, die bijdragen aan elektrificatie van vervoer.	2	Advies: niet instemmen Opmerking: de genoemde onderdelen zien we echt apart. Er is bovendien nog meer E-vervoer dat ook weer andere infrastructuur vraagt
5-8b	59b	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	De volgorde van de paragrafen in het hoofdstuk "Mobiliteit en openbaar vervoer" op pagina 32-34 meer in lijn brengen met de prioritering zoals aangegeven in de inleiding als 'lopen, fietsen, openbaar vervoer en pas als laatste privé-vervoer.' Voorstel voor volgorde 1. Nabijheid (toe te voegen) 2. Lopen en wandelen 3. Fiets 4. Openbaar vervoer 5. Automobilititeit (toe te voegen) Etc.	"GroenLinks wil onder alle omstandigheden de duurzaamste, slimste en schoonste keuze: lopen, fietsen, openbaar vervoer en pas als laatste privé-vervoer." Als we bij GroenLinks lopen en fietsen op één zetten, moeten we hier ook naar handelen. Ook in het verkiezingsprogramma. Op dit moment krijgen in het verkiezingsprogramma lopen en fiets nog te weinig	1	Advies: niet instemmen Opmerking: Volgorde wordt niet alleen bepaald door voorkeur vanwege schoon, duurzaam, waardevol maar ook door bv omvang (investeringen), zwaarte ingreep voorgestelde inzet, rol en taken provincie enz.
5-9	60	Toevoegen van de paragraaf "Nabijheid" als tweede paragraaf in hoofdstuk "Mobiliteit en Openbaar vervoer":	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Nabijheid: We willen we zoveel mogelijk nabijheid van functies creëren om duurzame bereikbaarheid te bevorderen. Met meer voorzieningen op loop- en fietsafstand van mensen hoeven we immers minder gebruik te maken van gemotoriseerd transport. Dat scheelt energie, is betaalbaar voor iedereen en maakt mensen gezonder. GroenLinks wil de kansen van de huidige woningbouwopgave gebruiken voor het beter mengen van functies door inbreiding te kiezen boven uitbreiding.	Nabijheid en het mengen van functies is misschien wel hét belangrijkste instrument van de Provincie voor de verduurzaming van bereikbaarheid en mobiliteit. Ook al is bouwen in de buurt in de kern een plaatselijke aangelegenheid, sturing van alle lokale plannen op hoofdlijnen is noodzakelijk. Regie zal daarom vooral vanuit de provincies en de vervoerregio's moeten komen, zoals bijvoorbeeld ook heel duidelijk wordt genoemd in: College van Rijksadviseurs (2022) Bouw in de buurt. https://www.omgevingsweb.nl/wp-content/uploads/po-assets/769547.pdf	2	Advies: niet instemmen, in plaats daarvan kiezen voor vervangend amendement zoals aangegeven in 60b (hierna opgenomen)

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-9b	60b	Toevoegen van de paragraaf “Nabijheid” als tweede paragraaf in hoofdstuk “Mobiliteit en Openbaar vervoer” Daarnaast toevoegen actiepunt	Programma-commissie	Nieuwe tekst: Nabijheid en het mengen van functies is een belangrijk instrument voor de verduurzaming van bereikbaarheid en mobiliteit. Met meer voorzieningen op loop- en fietsafstand hoeven we immers minder gebruik te maken van gemotoriseerd transport. Dat scheelt energie, is betaalbaar voor iedereen en maakt mensen gezonder. We willen dat de provincie waar mogelijk de nabijheid van functies bevordert. Toevoegen bijbehorend actiepunt (in Hoofdstuk Wonen): GroenLinks wil de kansen van de huidige woningbouwopgave gebruiken voor het beter mengen van functies, door hier in nieuwe wijken rekening mee te houden en door inbreiding te kiezen boven uitbreiding.	Toevoegen van een stuk tekst over Nabijheid is zinvol, we vinden deze tekst kernachtiger.	2	Advies: instemmen Opmerking: dit amendement 60b krijgt de voorkeur boven 60 zonder daarmee af te willen doen aan de inzet van de indieners van amendement 60

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-10a	61a	Toevoegen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Onder de paragraaf “Wandelverbindingen”: “Lopen is de meest belangrijke vorm van mobiliteit. Lopend ga je van buiten naar binnen, heb je meer aandacht voor je omgeving en maak je snel een praatje met de burens. Ook is lopen gezond en zorgt het voor ontspanning. GroenLinks Gelderland wil graag dat lopen in de provincie aantrekkelijker wordt voor iedereen. Daarvoor is nabijheid belangrijk, maar ook veiligheid en comfort. Het oversteken van provinciale wegen zou daarom makkelijker moeten worden en het lopen langs deze wegen aantrekkelijker. De provincie hoort de basisvoorzieningen voor voetgangers langs haar wegen aan te leggen. Ook vinden we dat lopen iets is voor in onze vrije tijd: Wandelen. Door kwalitatieve looproutes naar winkelcentra, stations en scholen willen we dat lopen spontaan in wandelen verandert. Lopen is dan niet enkel meer een noodzakelijke vorm van mobiliteit, maar een waardevol moment van de dag.”	Op zit moment zijn er maar 7 regels in het verkiezingsprogramma gewijd aan lopen. Als we lopen de meest belangrijke vorm van mobiliteit vinden, zullen we daar ook meer aandacht aan moeten geven. Ook in het verkiezingsprogramma. Er zijn in de provincie veel verbeterpunten te bedenken m.b.t. lopen en wandelen. Zo ontbreken vaak looproutes langs provinciale wegen en zijn deze wegen ook vaak moeilijk over te steken te voet. We hebben geprobeerd hier iets meer invulling aan te geven.	2	Advies: niet instemmen, in plaats daarvan kiezen voor vervangend amendement 61b (hierna opgenomen) Opmerking: tekst is niet kernachtig genoeg; aandacht voor fietsinfrastructuur is goed aangegeven in het programma.
5-10b	61b	Toevoegen	Programma-commissie	Onder de paragraaf “Wandelverbindingen”: Lopen is duurzaam, schoon en gezond en wandelen werkt ontspannend. GroenLinks Gelderland wil graag dat lopen in de provincie aantrekkelijker wordt voor iedereen. Daarvoor is nabijheid belangrijk, maar ook veiligheid en comfort. Het oversteken van provinciale wegen zou daarom makkelijker moeten worden en het lopen langs deze wegen aantrekkelijker. De provincie hoort ervoor te zorgen dat de basisvoorzieningen voor voetgangers langs haar wegen in orde zijn.	we vinden deze tekst kernachtiger	2	Advies: instemmen Opmerking: dit amendement 61b krijgt de voorkeur boven 61a

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-10c	61c	Wijzigen titel	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelssteijn	Oude tekst (paragraaf titel): Wandelverbindingen Nieuwe tekst: Lopen en wandelen	Lopen is de beweging, wandelen is lopen in de vrije tijd. Beide zijn belangrijk, maar wel op een andere manier.	1	Advies: instemmen Opmerking: titel is duidelijker
5-11	62	Toevoegen De paragraaf “Auto” toevoegen aan het hoofdstuk “Mobiliteit en openbaarvervoer” op pagina 33:	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelssteijn	Toe te voegen tekst: Auto Om ruimte te scheppen voor verdichting en vergroening zal de ruimte voor autoinfrastructuur en parkeren moeten inkrimpen. Bij de herinrichting van de openbare ruimte willen we langzaam verkeer voorrang geven. Dat betekent automatisch dat we de auto minder prioriteit gaan geven, met name in de steden en dorpen.	Als we de positie van lopen, fietsen en OV willen versterken, kan dat bijna niet zonder de positie van de auto te ‘verzwakken’. Hierover staat nog niks concreets vermeld in het programma.	2	Advies: instemmen, maar waarbij de laatste zin (“Dat betekent.... dorpen”) kan vervallen. Opmerking: -

5-12	63	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbels	Oude Tekst: Wegverkeer “GroenLinks wil de veiligheid voor het wegverkeer verbeteren. Al een tijdlang zijn we in Nederland bezig de maximumsnelheid voor het wegverkeer te verlagen. Binnen de bebouwde kom betekent dat meestal een maximum van 30 km/h en buiten de bebouwde kom wordt het vaak maximaal 60 km/h. Die snelheidsverlaging vinden we prima. De verkeersveiligheid neemt toe, verkeerslawaaï vermindert en de uitstoot van CO2, fijnstof en stikstofverbindingen neemt af. Gelderland heeft helaas wel veel wildaanrijdingen. Zowel voor de veiligheid in het verkeer als voor de overlevingskansen van het wild (bijvoorbeeld de wolf) is het beter om de maximumsnelheid 's nachts terug te brengen naar 60 km/h. GroenLinks wil daarvoor graag een proef uitvoeren. Voor het openbaar vervoer is die snelheidsverlaging juist vervelend. Extra obstakels en drempels verminderen namelijk ook het reiscomfort en verlengen de reistijd. GroenLinks wil daarom waar het maar enigszins mogelijk is de snelheid van het busvervoer overeind houden. Met vrije busbanen, drempelloze passages en verkeerslichttechniek willen we de busverbinding snel en comfortabel houden.” Nieuwe tekst: Lagere snelheden “Door minder snel te rijden worden wegen en straten veiliger, vermindert de uitstoot van schadelijke stoffen en is er minder lawaai van verkeer in de stad en in de natuur. Al een tijdlang zijn we in Nederland bezig de maximumsnelheid voor het wegverkeer te verlagen. Binnen de bebouwde kom betekent dat meestal een	Door het enkel benoemen van “Die snelheidsverlaging vinden we prima.” geven we niet aan dat dit echt iets is dat we willen. Het lijkt alsof de snelheidsverlaging iets is dat anderen willen en waar wij maar mee akkoord gaan. Als we een snelheidsverlaging willen, moet er een partij op staan met een goed verhaal. Een partij die kan uitleggen waarom het nodig is die snelheidsverlaging te realiseren. En die partij kunnen wij zijn. Een proef met maximaal 60 in de nacht is omslachtig als we de algemene maximumsnelheid toch al naar 60 willen brengen. Midden in de nacht zijn er weinig automobilisten die 60 gaan rijden op een weg die is ingericht om veel harder te rijden.	2	Advies: niet instemmen Opmerking: De bestaande tekst is goed genoeg. De voorgestelde tekst is niet meer als een amendement te kwalificeren; het is veel eerder het herschrijven van een stuk tekst. De indieners zouden hiervoor de eerder geboden kansen hebben moeten benutten.
------	----	----------	--------------------------------	--	--	---	--

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
				maximum van 30 km/h en buiten de bebouwde kom wordt het vaak maximaal 60 km/h. Verlaging van de snelheid vinden we belangrijk. Zo kan de leefkwaliteit verbeteren, kunnen kinderen sneller zelfstandig naar school en wordt de lucht in onze Provincie schoner. In Gelderland hebben we ook een probleem met verkeersonveiligheid, dit willen we aanpakken. Binnen de bebouwde kom willen we een algemene maximumsnelheid van 30 km/h. In straten waar auto's de ruimte delen met fietsers of voetgangers, zoals in woonstraten en fietsstraten, willen we dit verder terugbrengen naar maximaal 15 km/uur. Buiten de bebouwde kom wordt het veel vaker maximaal 60 km/h. Buiten de bebouwde kom is dit ook belangrijk om het aantal wildaanrijdingen te verminderen, bijvoorbeeld met de wolf. Voor het openbaar vervoer mag die snelheidsverlaging niet leiden tot obstakels en drempels. Die verminderen namelijk het reiscomfort en verlengen de reistijd. GroenLinks wil daarom waar het maar enigszins mogelijk is de snelheid van het busvervoer overeind houden. Met vrije busbanen, drempelloze passages en verkeerslichttechniek willen we busverbindingen sneller en comfortabeler maken dan reizen met de auto. In de stad hebben voetganger en fietser bij deze maatregelen prioriteit boven openbaar vervoer en auto.”			

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-13	64a	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Oude tekst - Op p. 33 weglaten "Het helpt enorm om fietstunnels en -bruggen aan te leggen en zo barrières op te heffen." Nieuwe tekst: "We willen het oversteken van provinciale wegen door fietsers en voetgangers veiliger maken door de snelheid van het autoverkeer te verlagen, beveiligde oversteekplaatsen te creëren, hen vaker en langer groen te geven en waar nodig fietstunnels, en -bruggen aan te leggen.	Er zijn naast tunnels en bruggen meer mogelijkheden om het oversteken van provinciale wegen te verbeteren	1	Advies: instemmen Opmerking: goede verduidelijking
5-14	65	Toevoegen De paragraaf "Bereikbaarheid voor iedereen" toevoegen aan het hoofdstuk "Mobiliteit en openbaarvervoer" op pagina 33:	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Toevoegen: Bereikbaarheid voor iedereen Wij willen dat zo veel mogelijk bestemmingen en voorzieningen makkelijk, gezond en duurzaam te bereiken zijn voor iedereen. Niet alleen voor mensen met een ruime portemonnee en een goed werkend lichaam. In onze samenleving moet iedereen kunnen meedoen.	Het is belangrijk dat GroenLinks denkt aan bereikbaarheid voor iedereen.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: dit komt/staat al in de tekst via het amendement 58a

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-15	66	Wijzigen	Jacco Bontekoe en Roel Dobbelsteijn	Aanpassen volgorde: De volgorde van de genoemde maatregelen meer in lijn brengen met het STOP-principe, aangevuld met de principes van de Trias Mobilica (eerst verminderen, dan veranderen en dan vergroenen). 1. Nabijheid (toe te voegen) 2. Lopen en wandelen 3. Fiets 4. Openbaar vervoer 5. Automobility (toe te voegen) 6. Vliegverkeer 7. Emissiereductie 8. Elektrische mobiliteit 9. Steun veerverbindingen 10. Vaarwegenbeleid 11. Railterminal Gelderland	Het programma wordt hiermee in lijn gebracht met het STOP-principe. Aanvullend kan de Trias Mobilica daarbij helpen welke stappen als eerste nodig zijn.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: Volgorde wordt niet alleen bepaald door voorkeur vanwege schoon, duurzaam, waardevol maar ook door bv omvang (investeringen), zwaarte ingreep voorgestelde inzet, rol en taken provincie enz.
5-16	70	Wijzigen	Hanneke Bruinsma tevens: Marion Bulthuis, Brigitta Nijssen, Erwin Roze, Thijme Hoffmann	Oude tekst: <u>Pagina 34:</u> Railterminal Gelderland GroenLinks is in principe tegen de komst van de RTG maar de plannen zijn inmiddels in een vergevorderd stadium. Daarom verbinden wij hier de voorwaarde aan dat de RTG er alleen kan komen als deze kan functioneren zonder een exploitatiesubsidie vanuit de provincie. Nieuwe tekst: GroenLinks is in principe tegen de komst van de Railterminal Gelderland. Nut en noodzaak zijn niet aangetoond en er is geen draagvlak in de omgeving. Mocht tot aanleg worden overgegaan, dan zal de provincie geen exploitatiesubsidie verstrekken.	Ook in de afgelopen vier jaar zijn nut en noodzaak van de Railterminal Gelderland niet aangetoond. Er is in de omgeving van de beoogde locatie geen enkel draagvlak voor de aanleg ervan. Gemeente Overbetuwe is zelfs een procedure gestart bij de Raad van State om aanleg tegen te houden. Niemand, waaronder zelfs mogelijke exploitanten, zit te wachten op aanleg van deze terminal. Het verspillen van gemeenschapsgeld moet stoppen.	3	Advies: niet instemmen Opmerking: tekst is in overeenstemming met de gevolgde fractielijn van de afgelopen 4 jaar en van het coalitieakkoord.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-17	81	Wijzigen in alinea 4	Muriël Simonis	Oude tekst: Natuurlijk wil GroenLinks ook na 2026 uitstekend openbaar vervoer Nieuwe tekst: Natuurlijk wil GroenLinks ook na 2026 uitstekend openbaar vervoer, wat toegankelijk en betaalbaar is voor iedereen.	Dit is essentieel om het mobiliteitsvraagstuk op een eerlijke manier te verduurzamen.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: het gaat in deze tekst primair om de voorziening zelf, niet om de manier waarop.
5-18	83	Wijzigen	Muriël Simonis	Oude tekst: GroenLinks wil daarom waar het maar enigszins mogelijk is de snelheid van het busvervoer overeind houden Nieuwe tekst: Wanneer het OV nadeel heeft van snelheidsverlagingen, kijkt de provincie hoe zij samen met de gemeente maatregelen kunnen nemen om dit nadeel op te lossen	Je wil voorkomen dat OV niet verdwijnt en dat er ten aller tijden gekeken moet worden naar een oplossing om duurzame mobiliteit te realiseren.	1	Advies: instemmen Opmerking: nieuwe tekst geeft meer duidelijkheid
5-19	89	Toevoegen aan programma-punt 6	Tim de Kroon	Oude tekst: GroenLinks wil dat het gebruik van de fiets zo weinig mogelijk met barrières te maken heeft. Daartoe moet de fiets veel vaker voorrang krijgen op ander verkeer en is de aanleg van fietstunnels en fietsbruggen zeer gewenst. Nieuwe tekst: GroenLinks wil dat het gebruik van de fiets zo weinig mogelijk met barrières te maken heeft. Daartoe moet de fiets veel vaker voorrang krijgen op ander verkeer en is de aanleg van fietstunnels en fietsbruggen zeer gewenst. Zo ook in Culemborg waar we verdiepend onderzoek gaan steunen met als doel realisatie van de fietsbrug tussen Culemborg en Houten als onderdeel van een snelfietsroute.	Begin 2023 zal een verdiepend onderzoek nodig zijn om de fietsbrug tussen Culemborg en Houten dichterbij te brengen. Steun en commitment van ook de provincie Gelderland is van belang.	1	Advies: niet instemmen; Opmerking: De voorgestelde aanvulling is te locatie-specifiek en doet af aan de meer algemene boodschap. We kunnen wél in de programmatekst dit voorbeeld noemen

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
5-20	90	Toevoegen aan programma-punt 12	Tim de Kroon	Oude tekst: Provincie Gelderland dringt bij het Rijk aan op verbetering van spoorverbindingen met de Randstad: 6 à 8 keer per uur een verbinding naar de Randstad vanuit Nijmegen, Arnhem, Apeldoorn en Ede-Wageningen. Nieuwe tekst: Provincie Gelderland dringt bij het Rijk aan op verbetering van spoorverbindingen met de Randstad: 6 à 8 keer per uur een verbinding naar de Randstad vanuit Nijmegen, Arnhem, Apeldoorn en Ede-Wageningen. Ook wordt er ingezet op een hogere sprinterfrequentie van 4 keer per uur tussen 's-Hertogenbosch-Zaltbommel-Geldermalsen-Culemborg-Houten-Utrecht, en 6 keer per uur tussen Geldermalsen-Culemborg-Houten-Utrecht.	Een sprinterfrequentie van 2 keer per uur tussen 's-Hertogenbosch en Utrecht is echt niet meer van deze tijd. In de spits en in het weekend zitten de treinen regelmatig vol. Dit geldt ook voor de verbinding Geldermalsen-Culemborg-Houten-Utrecht waar alleen tussen Utrecht Centraal en Houten Castellum 6 keer per uur een sprinter gaat. Het is nodig dit aan te passen, ook met het oog op de groei aan woningen en daarmee samenhangende toename aan treinreizigers richting 2030.	2	Advies: instemmen, met weglaten van de laatste deelzin ("en 6 keer Utrecht) Opmerking: in de tekst staat het traject Geldermalsen – Utrecht dubbel vermeld.

Overzicht amendementen, hoofdstuk 6 - Milieu

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
6-1	93	Toevoeging tekst en actiepunten	Programma-commissie amendement naar aanleiding van discussie in amendementencafé	Oude tekst: Direct voor de zin “Ook regulering van houtstook is dringend nodig.” Nieuwe tekst: GroenLinks is tegen verbranding van houtige biomassa voor het opwekken van energie. Nieuw actiepunten: GroenLinks wil dat de provincie geen milieuvergunningen meer verleent voor de verbranding van houtige biomassa voor energie.	Het verbranden van houtige biomassa stoot meer CO2 equivalenten uit dan natuurlijke ontbinding. Verbranding heeft in de directe omgeving nadelige gezondheidseffecten door fijnstofuitstoot. Daarnaast zorgt het voor grote vervoersbewegingen en het verschromen van bosbodems door de oogst van top- en takhout. Verbranding brengt het CO2 in een langere kringloop en het heeft een nadelig effect op de leefomgeving.	3	Advies: instemmen Opmerking: Mogelijk nog aanvullende uitspraken opnemen: resthout, snoeihout, afvalhout alleen uit gebied van 100 km omtrek; Ter vervanging van hout geen fossiele brandstoffen inzetten.

Overzicht amendementen, hoofdstuk 7 – Erfgoed, Cultuur en Welzijn

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
7-1	25	Wijzigen	Irma Beusink	Oude tekst: Leefbaarheid lukt niet wanneer er cultuurverschillen zijn Nieuwe tekst: Leefbaarheid lukt niet wanneer mensen niet met cultuurverschillen kunnen omgaan		1	Advies: instemmen Opmerking: mooie verbetering
7-2	30	Toevoegen	Ronald Paping	“Na “mensen” en voor “Aan de andere kant”: “In de provincie zijn er kwetsbare wijken waar een cumulatie van problemen is, zoals armoede, onderwijsachterstanden en verloedering. De provincie kan gemeenten ondersteunen bij een integrale aanpak om deze problemen op te lossen. Daarnaast kan de provincie initiatieven ondersteunen die de armoede bestrijden, zoals de voedselbank en bestrijding energiearmoede.”	De focus ligt in het conceptprogramma wel erg op de plattelandsproblematiek, terwijl er in wijken van grotere steden mijns inziens een veel forsere problematiek ligt. Zonder dat het een hoofdtaak van de provincie is kan de provincie middels subsidies activiteiten ondersteunen die de (toenemende) armoede tegen gaat. Wellicht laten terugkomen bij de actiepunten.	1	Advies: niet instemmen Opmerking: De tekst gaat juist over de plattelandsproblematiek waar we aandacht en actie voor vragen. Het gaat bovendien om gemeentelijk beleid.
7-3	32	Actiepunt 2 wijzigen	Ronald Paping	Oude tekst: “achterstandswijken” Nieuwe tekst: “kwetsbare wijken”	Er hebben al legio benamingen gecirculeerd: krachtwijken, prachtwijken, etc. “Achterstandswijken” is een stigmatiserende benaming. In het programma “Leefbaarheid en veiligheid” wordt gesproken over “kwetsbare gebieden”. Het lijkt mij beter om daar bij aan te sluiten.	1	Advies: instemmen Opmerking: treffende verbetering
7-4	34	Toevoegen	Rene Duifhuizen	Sport en bewegen verdienen een belangrijke plaats in het provinciale beleid. Het gaat om projecten en initiatieven die bijdragen aan meer sportdeelname en een gezonde leefstijl. In een vernieuwd provinciaal Sportakkoord worden concrete voorstellen gedaan. De provincie	Tot mijn verbazing staat er in het concept programma niets over sport en bewegen. Er is geen paragraaf over dit onderwerp..... De provincie Gelderland gaat de komende periode de bakens verzetten. In plaats van mega evenementen zoals de recente WK volleybal wordt ingezet op de lokale en regionale initiatieven en projecten.	2	Advies: instemmen, laatste 2 woorden (De provincie) weglaten. Opmerking: tekst is passend, daarna is de conclusie op pagina 45 over de preventie-, sport- en leefstijlakoorden ook logischer.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
7-5	40	Wijzigen	Hans-Christiaan Braun	Oude tekst: GroenLinks ziet hier een rol voor de provincie als aanjager van gezondheidswinst en preventie, stimulering van nieuwe vormen van organisatie, ondersteuning van monitoring en ontsluiten van gezondheidsdata. Nieuwe tekst: GroenLinks ziet hier een rol voor de provincie als aanjager van gezondheidswinst en preventie, stimulering van nieuwe vormen van organisatie.	Datagestuurd werken kan inderdaad veel inzicht opleveren in het effect van gezondheidsmaatregelen, maar het brengt ook grote privacyrisico's met zich mee. Dit is vooral van belang bij een gevoelig onderwerp als iemands gezondheid. Het is daarom van groot belang dat het verzamelen op een verantwoorde wijze gebeurt en nooit herleidbaar is tot individuen. Door alleen naar geaggregeerde data te kijken blijven de grote trends duidelijk maar blijft de privacy van het individu bewaard	2	Advies: instemmen Opmerking: -

Overzicht amendementen, hoofdstuk 8 – Diversiteit en Inclusiviteit

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
8-1	42	Toevoegen actiepunt	Hans Christiaan Braun en Elise Renkema	Als de provincie algoritmes gebruikt voor de beoordeling van gegevens van inwoners moeten deze algoritmes transparant zijn en vermeld worden in een openbaar algoritmeregister. De provincie laat die algoritmes toetsen op discriminerende en andere nadelige effecten.	Besluiten worden in toenemende mate door algoritmes genomen, ook namens de provincie. Deze besluiten kunnen een grote impact hebben op het leven van Gelderse inwoners. Er is echter weinig tot geen zicht op dit soort algoritmes. Een algoritmeregister helpt door de provincie en haar inwoners een overzicht te geven. Door inzage in de broncode van deze algoritmes mogelijk te maken kan de logica waarop het algoritme werkt worden gecontroleerd op mogelijke bias/vooroordelen. Dit amendement is geïnspireerd op de provinciale leidraad van het Netwerk Digitale Samenleving en op vergelijkbare punten in de conceptprogramma's van Noord-Brabant en Zuid-Holland.	2	Advies: instemmen, met toevoeging gele tekst ("gegevens van" in de 2^e regel. Opmerking: -

Overzicht amendementen, hoofdstuk 9 – Regie, Democratie en Financiën

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
9-1	10	Toevoegen	Brigitta Nijssen tevens: Hanneke Bruinsma, Erwin Roze, Thijme Hoffmann, Marion Bulthuis	Het is als inwoner moeilijk het op te nemen tegen een grote organisatie als de provincie. Daarom pleit GroenLinks voor een onafhankelijke ondersteuner voor inwoners die vastlopen in participatietrajecten.	Als inwoners heb je niet dezelfde kennis en organisatievermogen als de provincie. Als je vastloopt in een participatietraject delf je daardoor gauw het onderspit. Het is belangrijk dat er een onafhankelijk persoon met kennis van zaken is die je op dat moment kan bijstaan. Op die manier ontstaat een (meer) 'level playing field' tussen inwoner en provincie. We voorkomen daarmee dat mensen die mee willen doen maar een afwijkende mening hebben worden vermorzeld door de grote organisatie.	2	Advies: niet instemmen Opmerking: in de tekst over participatie en burgerberaden staat al het nodige, bovendien staat daar dat we willen leren van het klimaatberaad; in feite is dit onderdeel van welzijnsbeleid; gemeenten hebben hiervoor de juridische loketten.
9-2	29	Wijzigen	Ronald Paping	Oude tekst: Schrappen: "Helaas zijn de renteopbrengsten sterk teruggelopen." Herschrijven volgende alinea: "Gestreefd wordt om het stamkapitaal nominaal in stand te houden. Er zijn echter de komende jaren wel flinke investeringen nodig om onomkeerbare effecten te voorkomen. Dat rechtvaardigt het gebruik van het gespaarde geld. Het liefst zodanig dat de investeringen een financieel of maatschappelijk rendement opleveren." Nieuwe tekst: De rente zal de komende tijd weer oplopen, mede als gevolg van de hoge inflatie. Belangrijk is om helder te zijn over nominaal/reëel t.a.v. het stamkapitaal. Verder moeten we ons niet beperken tot financieel rendement.		1	Advies: niet instemmen Opmerking: de gevraagde helderheid is zeker gegeven (pag. 58 en 59 actiepunten 11) Over ander rendement dan financieel gaat amendement 84.

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
9-3	31	Wijzigen	Ronald Paping	Oude tekst: “Dat principe brengt ons dicht bij het voeren van inkomenspolitiek. Juist dat hoort volgens GroenLinks Gelderland eerder bij het Rijk en gemeenten dan de provincie. Daarom zien we meer in een stabiele belastingdruk voor algemene zaken.” Ook schrappen “algemene ingezetenbelasting” Nieuwe tekst: “Het voeren van inkomenspolitiek hoort primair bij het Rijk. GroenLinks Gelderland vindt wel dat bij provinciale belastingen en heffingen maximaal rekening moet worden met de draagkracht van huishoudens en de effecten voor natuur en milieu.”	Het lijkt mij dat het draagkrachtprincipe steeds in het oog moet worden gehouden. Een algemene ingezetenbelasting is (voorzover ik kan overzien) zeer denivellerend want voor elk huishouden hetzelfde nominaal bedrag. Beter zouden opcenten op de inkomstenbelasting zijn, maar dat zal wel niet mogelijk zijn. Een andere financieringsbron is wellicht hogere leges.	1	Advies: instemmen Opmerking: de opsomming in de tekst was een voorkeursvolgorde; met weglaten van de algemene ingezetenenbelasting is duidelijker dat we dat niet waarderen.
9-4	39			Amendement is ingetrokken			
9-5	41	Toevoegen nieuw actiepunt	Hans-Christiaan Braun & Elise Renkema	Om burgerparticipatie van de inwoners van Gelderland toegankelijker te maken, wordt het naast fysiek inspreken bij een Statenvergadering ook mogelijk om digitaal in te spreken zodat het ook voor inwoners die niet of moeilijk naar Arnhem kunnen reizen mogelijk is om in te spreken.	Inspreken bij vergaderingen is een goede mogelijkheid voor de inwoners van Gelderland om direct invloed uit te oefenen op de Gelderse democratie. Digitaal inspreken maakt het mogelijk voor inwoners die niet of moeilijk naar het Provinciehuis in Arnhem kunnen reizen om toch hun mening te laten horen.	2	Advies: instemmen Opmerking: we hebben het voordeel voor het tegemoetkomen aan fysieke beperking zwaarder laten wegen dan het nadeel van hybride communicatie bij inspraaksituaties.
9-6	84	Toevoegen na ‘Het liefst zodanig dat de investeringen ook weer een financieel rendement opleveren.’	Cyriel Prinsen	Nieuwe tekst: Maar in ieder geval maatschappelijk rendement.	Rendement is meer dan geld.	1	Advies: instemmen Opmerking: goede aanvulling,

Overzicht amendementen, hoofdstuk 10 – Uitleg over de taken van de Provincie

ID	Nr	Soort	Indiener(s)	Amendement	Toelichting indiener	Cat.	Advies PC
10-1						n.v.t.	